PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

РАДЯНСЬКІ РЕПУБЛИКИ В 1923 РОЦІ.

(Огляд написаний спеціяльно для "Укр. Роб. Вістей".)

XX.

"ДУХ".

Знаю, напевно знаю, що декотрі з тих, що читають ці рядочки, кажуть: чого його так довго біс тримає в Харкові? Чому він не їде вже до Київа, або на село?

Ще поїдемо й туди. А Харків все ж таки треба докінчити, щоби відтак до него не вертатися.

В попередніх розділах писав я про нове пролетарське письменство, або так сказати про літературну галузь мистецтва. Тепер скажу про инші галузи молодого мистецтва.

В середу 5. вересня зайшов я до редакції "Нового Шляху". Тов. Тичина познайомив мене там з діріґентом Державного Українського Хору ("Дух") Соболем. Симпатичний інтеліґентний чоловік, одітий в білу блюзу (толстовку), з портфелем під пахою.

Після кількох слів, він попросив мене прийти до них вечером на пробу співу. Я радо згодився, тимбільше, що вечері мої були вільні.

Приходжу вечером. В невеликій кімнаті зібрався великий хор. Співає "Атлянтиду", музика Козицького на слова Сосюри. Співають аж стіни дрожать. Відтак співали дещо з творів Вериківського і инших сучасних композиторів. Я став в тіні і не показуюся. Коли ж на павзі я підійшов до Соболя, він, взявши мене за руку, представив хорові як "закордонного гостя", відтак познайомив мене з присутним на пробі композитором Верховинцем.

Є це невеликого росту, сутуловатий з живими очима чоловік. Одітий простенько, я сказав би бідно і байдужно. Видно що його власна особа мало його інтересує.

Соболь, знаючи, що я не буду на їхнім концерті, що мав відбутися на слідуючий тиждень, попросив хористів заспівати для мене кілька народніх пісень Леонтовича. Всі радо згодилися. Тут я перший раз в життю почув Леонтовичового "Дударика" в мистецькім виконанню. Дальше співали "Зайчика", "Ой ти вербо кучерява" і Вериківського "Прапор Червоний".

Я не в силі був висловити їм своєї подяки, хоч пробував це зробити. Але Соболь перебив мене і тут же попросив композитора Верховинця продіріґувати для мене свій один твір. Верховинець без церемонії на це згодився.

У тих людей нової України є дуже гарна риса. Це — що вони ніколи не здаються на просьбу, не мнямлять, не перепрошують, не жалують. Можуть зробити — роблять, не можуть — отверто заявляють, що не можуть.

Коли Верховинець згодився діріґувати для мене один свій твір, я глянув на хор і на него: що він зробить з таким великим хором, такий малий і непоказний? Ставши перед хором, цей "непоказний" чоловік в одну мить переродився. В нім закипіло життя, енерґія, сила волі. Очі його горіли.

"Ану, хлопці, розповідайте, що там в тій пісні діється!" — сказав він до хору. Хор гремів. Він тримав хор в своїх руках, кожний співак був у него на очах, а він сам співав й руками і цілою своєю істотою. Він не діріґував, але грав. А переспівавши, знов сів собі в кутоточку — "непоказний чоловік".

Після цего почалось приймання нових співаків. Прекрасні співацькі сили має "Дух". Майже весь хор складається з фахових артистів - співаків й співачок. Такі роскішні баси може дати тільки співуча Україна. Хор істнує на державні кошти. Це були його перші проби після короткої літньої передишки.

Я сердечно подякував діріґентам й хористам за цей вечір, може найкращий дня мене вечір в Харкові.

Крім цего хору, є в Харкові молодий державний театр ім. Івана Франка під проводом Гната Юри. Мені оповідали товариші про цей театр, однак в той час, як я був в Харкові, театр ім. Франка, закінчивши обїздку по Донбасі, був на відпочинку.

Між тими молодими мистецькими силами Харкова — Плугом, Гартом, Духом й театром ім. Франка істнує тісний звязок. Всі вони порозумінаються між собою, солідаризують свою працю, дають під осуд одні другим свої нові твори, вислухують одні других критику. Одним словом вони одні других доповняють.

Беруть шефства над слабшими мистецькими гуртками, несуть по черзі своє мистецтво між робітників у фабрики, між червоноармійців в касарні, між дітей в діточі будинки і т. д.

Наприклад, Дух одного вечера співає в робітничій дільниці міста для робітників, або таки в самій фабриці; другого вечера співає в касарнях для червоноармійців, а відтак виїздить на мандрівку в Донбас, або в инші дальші чи близші місцевости. Так само робить і театр ім. Франка. Теж саме роблять й пролетарські письменники. Реґулярні свої літературні вечірки вони відбувають в однім згори призначенім місци. А крім цего вони улаштовують такі самі літературні вечірки і для червоноармійців в касарнях і для робітників в робітничих клюбах і для студентів в школах.

А часами, порозумівшись між собою — Плуг, Гарт, Дух і театр ім. Франка — улаштовують спільні вечірки, присвячені мистецтву. Для таких вечірків вони вибирають відповідне місце й час.

Вони улаштовували такі вечірки для курсантів університету ім. Артема. Програму вечірків вони відповідно ділять на три, або чотири части: часть літературну, співацьку і театральну. А відтак над цими точками і над їх виконавцями вивязується дискусія, яка часами затягається до третої або четвертої години ночі. Такі публичні дискусії бувають більш цікаві, чим самі точки і публика ними дуже інтересується.

На тих вечірках є нагода стрінутися з ріжними людьми: професорами, педаґоґами, студентами, письменниками, червоноармійцями передовими робітниками й урядовими особами. Там для всіх є місце, там всі рівні. Зокрема там найскорше можна зустрінутися з приїзшими з инших місцевостей людьми, навіть із закордону.

На цих вечірках я стрінувся з деякими Галичанами, що вже давно перебувають на Радянській Україні і з такими, що щойно втікли з Галичини, а навіть що втікли з польського війська. Там я стрінувся з кількома Галичанами-Американцями, що пару років тому назад прибули на Україну з Америки й Канади. Там я стрінувся навіть з женщиною-учителькою, Галичанкою, сокальського повіту, що втікла з Галичини з дочкою і тепер перебуває в Харкові, де її дочка ходить на робфак.

Пролеткор.

(Дальше буде.)

МІНІСТЕР СКОНКА І ЙОГО ЛИСТ.

Свого часу в "Укр. Роб. Вістях" був поміщений "довірочний лист" (так називає його "Укр. Голос") Назарука до Петрушевича. "Укр. Голос" з приводу цего наробив тараараму та почав вже цим разом сварити Петрушевича, мовляв, дулю більше дістанеш, а не долярів, коли ти, чи хтось з твоїх приближених передаєте листи большевикам. А хто нас запевнить, каже "Укр. Голос", що такі "довірочні" листи не попадаються Полякам? Отже "Укр. Голосові" розходилось, щоби винайти зрадника.

Орґан галицької трудовицької ґрупи, що відкололася від трудовиків, "Наш Прапор" з 6. лютого ц. р. ось що пише про цей лист (подаємо дослівно):

"У справі листа д-ра О. Назарука до президента Е. Петрушевича з поінформованих кол у Відні нас повідомляють: В українській канадійській пресі йде пристрасна дискусія над питанням, хто передав листа др. О. Назарука, писаного в літі ц. р. до президента Петрушевича, большевицькій пресі в Америці до оголошення. З окрема дуже сильно обурився на зраду дипльоматичної тайни, вміщеної в листі д-ра О. Назарука, вінніпеґський "Український Голос", який висунув підозріння, що лист д-ра О. Назарука дістався на сторінки большевицької преси з кол, зближених до б. галицького уряду. Що варта отже такий уряд, який не вміє зберігати дипльоматичної тайни? — питає "Укр. Голос".

У відповідь на це появилося у слідуючому числі "Українського Голосу" вияснення п. В. Біберовича, б. урядовця пресової аґенції галицького уряду, в тім напрямі, що зраджувати тайни листа д-ра О. Назарука не потребував галицький уряд, бо др. О. Назарук сам розіслав відписи цього листа на ріжні адреси, між иншими свому партійному товаришеві у Відні п. Юркові Демчині, який не робив тайни з листа, читаючи його у віденській каварні Ґрейлінґер-а.

З цеї дискусії скористало також львівське "Діло", ломлячи собі голову над питанням, в якім характері п. Біберович прибув до Канади, й підозріваючи, очевидно, що він "аґент еміґрації".

Між тим треба ствердити у справі зради дипльоматичної тайни листа д-ра О. Назарука в большевицькій пресі ось що:

Др. Назарук вислав відписи свого листа до президента Петрушевича не тільки п. Ю. Демчині, але — як тут загально відомо — також закордонній ґрупі Української Національної Ради у Відні, управам радикальної і трудової партії у краю, а ті, в чім було це інтересі, подали далі, аж до Поляків включно...

Бо вістка про цей лист д-ра Назарука появилася найперше в польській пресі, на превелике здивовання не тільки членів галицького уряду, які саме з польської преси довідалися про істнування цього листа д-ра О. Назарука. Річ в тім, що лист Назарука був писаний до президента Петрушевича в Берліні й заки його зміст дістався до Відня, телеґрами в польській пресі голосили вже про виступ "dra Nazaruka przeciw Petruszewyczowi". Тоді мабуть вже й п. Ю. Демчина і члени Закорд. Ґрупи У.Н.Р., маючи очевидно вчасніще відписи листа дра О. Назарука, перестали закривати тайну, що була досі тайною тільки... для урядовців галицького уряду. Тому треба-б поставити питання: хто так вчасно поінформував Поляків?

Що лист дра Назарука в цілости попав у большевицьку пресу — це зрозуміле для кождого, хто знає, що п. С. Вітик, редактор віденської "Громади" є членом Закорд. Групи У.Н.Р., як член цьої ґрупи мав право мати цього листа, а поміщуючи його в "Новій Громаді", кермувався мабуть революційною засадою нищення "контрреволюції", тим більше, **що зміст цього листа подала вже скорше польська преса й не було чого скривати.**

Писати на тему змісту листа д-ра Назарука — значить розкривати наші національні рани в обличу (сконфіск.). На всякий випадок др. О. Назарук, довголітний співробітник і апольоґет галицького уряду, **не мав морального права бити з заду творців того діла, яке й він будував.** Коли-ж він думав, що ті творці сучасним станом річей повалені до землі, то повинен був тямити гуманну засаду, що "лежачого не бють". А так вийшов скандал — для автора листа.

Г."

Бачиш, велебна Рипиндю, хто є зрадником? Сам міністер-сконка, якого ти так покривала. Це-ж він сам розіслав "довірочного" листа до всіх своїх однопартійників і до всіх своїх свояків, які передали того листа до польської преси. Та й тобі самій, Рипиндю, добре відомо, що радикальна партія в Галичині, якої представником є міністер-сконка, залицяється до польської шляхти.

І чому-ж було робити такий тарарам?

ДУМКИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

ДЕЩО З РОБІТНИЧОГО РУХУ В ДРОМГЕЛЕР, АЛТА.

Збірником робітничого руху серед підземних рабів цеї місцевости являється У.Р.Д., що є побудований в самім осередку вуглевих копалень. Саме місце, де побудована ця робітнича святиня говорить, що тут мається довершити велике діло для робітничого руху.

Коли ввійти в нутро святині, то гуртки робітників завжди дискутують, говорять, радяться над ріжними робітничими справами а головно над тим, яким би то способом найкраще зорґанізувати всіх українських робітників в одну сильну орґанізацію, та повести як слід працю в користь робітничого руху.

Коли взяти під увагу орґанізаційну роботу за минулий рік та початок 1924 р., то маємо перед собою цілий ряд відчитів, дебат, представлень, концертів і забав. Отже треба знати, товариші, що ця праця не пішла на марне, бо скорше чи пізніше, успіх цеї праці принесе свої плоди. Ось, хоч би й зараз: частина українських робітників, які ще минулого року бокували від орґанізації, нині один за другим вступають в робітничі ряди, та разом з нами пробивають шлях до кращого суспільного життя.

Свято жалоби.

В неділю, 10. лютого ц. р. українські робітники в цій місцевости обходили свято жалоби і пошани з приводу смерти великого революційного провідника всесвітного пролетаріяту Володимира Іліча Леніна, котрий помер в понеділок, 21. січня 1924 р.

Свято почалось о год. 8-ій вечером концерт-мітінгом. На сцені устроєно могилу і обложено її ріжними цвітами і вінками. Над могилою виднів великий портрет Леніна, обложений довкола вінком. Ціла сцена була прибрана на чорно і червоно.

В означеній годині піднеслася куртина. Хористи, розставившись довкола могили, відспівали похоронний жалібний марш. Відтак тов. П. С. виголосив коротку промову про життя покійного Вожда. Тов. Н. Св. виголосив промову про діяльність покійного та про її значіння для всесвітного пролетаріяту. Т-ка К. Г—шин також виголосила коротку промову про діяльність Леніна, та про вплив цеї діяльности в користь руху женщин-робітниць.

Відтак віддеклямовано кілька революційних віршів. На закінчення відспівано гимн Рад.

Як стоїть тутешня женська орґанізація.

Коли взяти під увагу, що орґанізація женщин-робітниць є тільки в початках свого істновання, то належить признати женщинам кредит за те, що вони зробили вже великий крок вперед. Подекуди женщини дорівнюють в орґанізаційній праці мущинам робітникам.

Це вже не ті женщини, що бувало тратили час на пусте; це є ті, що спільно радять над своєю долею і, як робітниці-матері, пробивають скалу темноти і тим самим кидають себе в вир клясової боротьби о здобуття кращої долі для себе і своїх дітей.

Спільна вечера.

Дня 7. січня ц. р. устроєно тут спільну вечеру. Саля У.Р.Д. була переповнена робітниками і робітницями. Присутними на цій вечері були не тільки місцеві товариші, але були також товариші з дооколичних майнерських кемпів. Між присутними було досить поважне число англійських товаришів і товаришок. А між всіми панувала велика радість. Товариші виголошували короткі промови. Хор співав кілька робітничих пісень. Так бавляться свідомі робітники і робітниці.

Відчит.

Дня 13. лютого ц. р. т-ка Ф. Шпиляк виголосила відчит на тему "Боротьба за істновання". Відчит випав бездоганно, хотяй згадана товаришка виступала з відчитом перший раз.

Виїзд товаришів на Рад. Україну.

Дня 14. лютого ц. р. з нагоди виїзду товаришів на Радянську Україну, відбулася товариська забава, устроєна старанням тутешньою орґанізацією женщин-робітниць. Декотрі товариші виголосили прощальні промови і хор відспівав кілька робітничих пісень. А женська орґанізація завжди стоїть впереді і пробиває шлях до найбільш темних кутків робітничого життя.

Завдання відділу У.С. Р.П.К.

Як відомо широкому загалові в Канаді, що Роб. Партія Канади є політичною орґанізацією і як така, не має нічого спільного з Стов. У.Р.Д., тому то і орґанізаційна робота Р.П.К. поміж робітниками має зовсім инший напрям. Ціль цеї орґанізації — це перебудова капіталістичної системи на суспільний лад — без хлопа і пана.

Хто слідив блище хід клясової боротьби в західній Канаді за минулий рік, той з певністю бачив, що місцеві робітники сміло виступали проти "власть-імущих", як також і проти майнерських робітничих бюрократів. Реакційні робітничі провідники і зрадники робітничого руху схарактеризували Дромгелер, як "гарячий купіль". Впрочім є надія, що ця місцевість і такою для них останеться. В той же самий час завважується в рядах Роб. Партії Канади недостачу з матеріяльного боку. Причина в цьому, що анґлійські товариші не вміють ще тактично працювати між анґлійським робітництвом. Але є надія, що ці товариші зрозуміють як слід своє завдання і робота між ними опять піде повною силою вперед.

Вшанування памяти Н. Леніна.

Дня 17. лютого мійський Центр. Комітет Р.П.К. скликав масове зібрання для вшанування памяти Н. Леніна. В святі взяли участь слідуючі орґанізації: Робітнича Партія Канади, Ю.М.В. (Майнерська Юнія) і Канад. Партія Праці. Зібрання відбулося в більшому тутешньому театрі. Бесідники виступали з промовами від всіх згаданих орґанізацій. Зібрання почато і закінчено піснею Червоний Прапор.

А тепер кілька слів до тих, що бокують від робітничої орґанізації, та ждуть, поки не "вияснится", як також і до тих, що через свою зарозумілість передають неправдиві інформації так в місцевости, як і поза місцевістю, і тим способом підривають вплив і силу орґанізації.

Неодин робітник, коли заговориш з ним про теперішне робітниче положення, або про загальну економічну крізу і як робітники мають на це задивлятися, скаже тобі у відповідь таке: "Та я ще і не знаю, що маю робити і по котрій стороні мені стати, тому я почекаю, поки не прояснится, поки котрась сторона не візьме верх".

Така думка є дуже мильна і непевна. Непевне і страшне в цьому є власне те, що тут робітник не говорить своєю власною мовою. Його вчать так говорити і думати ці, що використовують робітника. Чекає такий, чекає, аж поки капіталістична роса очей йому не виїсть, бо сонце справедливости і свободи само не сходить і не зійде, як робітники цего не забажають.

Так, робітники, ви можете собі чекати, але гляньте ви довкруги себе. Чи ті чекають, що вам радять чекати? А подивіться на всіх галапасів, що висисають вашу кров, — чи вони чекають, поки вияснится? А ось подія перед вами, що мала місце дня 6. лютого ц. р.: двох вбитих братів в копальні вугля оставили по собі жінки і дрібні діти в крайній нужді. Вони також ждали поки не "вияснится". (Після писанини Рипинді з "У. Г." вони обілися в "гостях" демократичних пирогів і скінчили своє нещасне життя.)

А все те робиться так спокійно тому, що ви, товариші робітники, байдужні, що думаєте, що те "щось" має зробити для вас "хтось". Але той "хтось" не приходить, а життя не стоїть на місци, але йде вперед, а з ним йдуть і ваші злидні.

Ех, як хотілось би виляти все те на папір, що наболіло на душі, про кривду заподіяну ворогами — чужими і своїми. Але про це колись другим разом.

Встань, робітнику! Проснися! Подивися на себе, який ти велитень. Поглянь на галапасів і переконаєшся, які вони маленькі проти тебе. Це просто собі маленькі черваки, але через свою несвідомість ти соромно гнеш перед ними свою спину. Пора самим стати господарями плодів своєї тяжкої праці.

До орґанізації, робітники!

С.

Товариші! Не забувайте про поміч "Укр. Роб. Вістям!"

Йосафат Тихончук. 4)

Товариство "Пшик"

(Продовження.)

V.

Кажу вам, набрався я науки в нашім товаристві за той вечір.

Як вже Здирко не старався вговорювати Ганю Прокіпчукову, щоби взяла ролю покритки — а вона ніяк.

— Не хочу — каже — покриткою бути, хоч би ви мені що! Не хочу й не буду.

— Ну й не будь — каже до неї Здирко. — Ніхто тебе, крий боже, на це не пропаґандує. Це-ж тільки роля і ти після представлення будеш така, яка є.

— От невидала! Щоби з мене потім люде сміялися, що я дитину мала.

— Ти, слинява, ти негідна дитини мати, от що! — защебетала моя Параскевія.

— Від слинявої чую, то й не дивую — відповіла Ганя.

Нарешті Ганя підійшла до Панаса Кривчука, щось пошептала з ним, вернулася і взяла ролю.

Здирко аж підскочив з радости, а Панас тільки усміхнувся.

— Ну, панове товариство, занимайте свої опозиції. Ви, шановна пані Параскевіє, сідайте і будете благословити, ви, Ґьоргію, теж. Ти Ганю ставай на коліна і проси благословення. А ти, Славку — коло неї, бо тиж єси її наречений. Дружби й дружки також занимайте свої місця. Прошу! Намацальний настрій!... Слухайте: мати консеквентно, плаче... не то з радости, не то з жалю; дочка клянчить зложивши руки і просить; Славко стоїть біля Гані схиливши голову; дружки тихенько плачуть, шморгаючи носами; а ти Гарасиме, як тільки мати почне благословити, вскочиш до хати, зловиш Славка за чуприну, кинеш ним об землю і сам станеш на вколюшки біля Гані, бо це-ж з тобою Ганя теє... Розумієш?

— Розуміти, то я розумію, але Славко сильніщий від мене, то-ж чи подужаю я його?

— Подужаєш, подужаєш... А ти Славку впадеш, відтак станеш скоро на ноги, вхопиш ножа і заріжеш Гарасима.

— Що? — визвірилася моя Параскевія. — Ви хочете, щоби мене ще по канадійських кортах волочили?

— Але-ж шановна пані! Це все фіктивне, це все фабрикація, чи як би вам сказати, маніпуляція... ґалюцінація і більше нічого — почав Здирко.

— Ая, ая, ґалішенація, щоб я так здоров був, що ґалішенація — сказав Кирило Мурий, що цілий час сидів в кутку й кліпав очима. — Я одного разу поїхав до Вініпки і там як підкрутили з кумом, а мій кум до мене: ходім та ходім на світопреставленіє. Як прийшли ми, то там, кажу вам, як почали преставляти... Скільки вони там людей вистріляли і поліція прийшла на сцену тільки не інґельська, але якась польська, чи ґуберманська. Каліцтво, кажу вам... Я вже хотів утікати, але мій кум... О, його вже не підманеш, затримав мене. Я дивлюся потім, всі повставали, всі повідживали... А то, чуєте, все бомки! Я й до цего товариства ніколи не прийшовби, але хочу і собі навчитися цих бомків...

— Ой, люде добрі, таж мене христоматія тут коло вас вчепиться — закричав Здирко, вхопившись за голову. — Я все стараюся бути до вас респектакулярним, однак примушений буду вжити автоматичних висловів, як що ви не прийдете до конклюзії, що мусите мене слухатись і не розпускати своїх писків. Остаточно й консулятивно кажу вам заняти конструктивні позиції і слухатися мене. Пане Кривчук, суфлеруйте! А ви, шановна Параскевіє, починайте плакати і повторюйте через плач слова за суфлером.

Тут я вже не годен вам пересказати тої траґедії, що відбувалася в нашім товаристві того вечера. Як тільки суфлер почав:

"Люде добрі, мир хрещений, розсудіть самі... Я-ж виносила її під своїм животом, а вона... О! гадина! Своїми руками задушити її!.. Геть з моїх очей, роспуснице!"

Розревілась, кажу вам, моя Параскевія, аж вікна брязчать. А донька-роспусниця протягнула до неї руки:

— Мамунцю, голубонько, простіть! Більше не буду! Я не хотіла!... Це... це... Гарасим... я була молода, дурна, а він... як почав... як почав... як по... о... о... чав...

Годі! дальше не можу. Ми всі, що були в хаті, розплакались... Тільки один Панас, кажу вам, камінна душа, сидить собі, суфлерує і реґочеться. Ото хальорна натура, як каже Москаль. Так вам реґочеться, що й за суфльорку забув. Здирко до него:

— Суфлеруйте, кажіть, що артисти мають дальше робити, бо пропаде все мистецтво!

Та не дожидаючись суфлера, сам побіг за Гарасимом, щоби йшов бити Славка. Вбіг Гарасим, а Здирко все до него:

— Лютуй, лютуй! Покажи свою манципацію!

А той Гарасим, кажу вам, такий завбільшки як дуля проти Славка. У нас діти все його дрочать:

Гарасимом ти вродився,
Гарасимом звешся,
Біжить курка — подивися
Й скажи чи несеться.

А Славко-велитень. Коли поставити їх поруч, то будуть так виглядати, як Мат і Джеф.

Бігає Гарасим по хаті й шукає, чим би то "почастувати" Славка. Тільки хотів вже вискочити йому на голову, а суфлер як закричить:

— Чекай, варіяте, ще не час бити! Ще мати повинна перше зімліти.

А Здирко до суфлера:

— Шарап! Хто тут реджістер? Ти, чи я? Якого чорта має мати умлівати, коли ще не бються? Вона умліває з переляку!

А Панас до Здирка, показуючи на мою Параскевію:

— А я думаю, що ви теї матері нічим в світі не злякаєте. А зрештою мене ніц не обходить. Я поступаю так, як в книжці написано.

А Здирко до Панаса:

— Мені респективно наплювать на те, що в книжці написано. Так має бути, як я кажу.

А Панас до Здирка:

— Мені все одно. Я тільки не знаю, котрого дурня слухати: чи того, що написав цю штуку, чи того, що режісерує.

А Здирко до Панаса:

— Як ти, молокососе, смієш так критично ображати автора штуки? Ти знаєш хто її написав?

А Панас до Здирка:

— Не знаю, але думаю, що такий самий дурень, як і режісер!

А Здирко:

— Я приходжу до конклюзії, що мушу тебе сканцелювати з суфлера!

А Панас:

— А я прийшов до конклюзії, що автор цеї штуки не тільки дурень, але ще й злодій!

А Здирко, вхопившись за голову:

— Чуєте люде, чуєте панове? Він мене публично називає злодієм! Чуєте? Яка компромітація! Яка публична компромітація!

А Панас:

— Я не вас назвав, але автора.

А Здирко:

— Панове! За власні гроші купив я зошита... Сам сторник може посвідчити. А штуку сам я написав. А цей скорпіон називає мене злодієм. Докажи, мосце пане!...

А Панас:

— Дивіться, люде, ці слова, що я тепер читав: "О, гадино! Своїми руками задушити її!" — цілком взяті зі штуки Тогобочного "Жидівка Вихрестка". Це називається, літературне злодійство. Так то, мосце добродзею!

Ніхто з нас на таких тонких річах не розумівся. А Здирко сів на крісло і витираючи піт, дуже тоненьким голосом через плач говорив:

— Я вас, добродію, потягну в суд за публичну образу гонору... Якщо в Тогобочного є такі слова, то це значить, що він їх у мене украв, а не я у него. Буду я не Здирко, якщо не засаджу вас і вашого Тогобочного до тюрми...

(Дальше буде.)